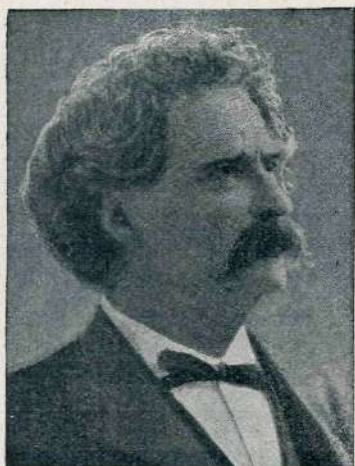

vrši dejanje. Vojaška trompeta nam zveni na uho, pri vojnem sodišču pa, kjer je vse po vojaško, prinese prostak Mihalek humor v sodno dvorano. V ljudsko življenje se steka vojaško življenje, med vojaško disciplino pa pride „civilni“ svet.

Vrhunec drame je tretje dejanje: vojno sodišče sodi Helbiga, ker se je uprl častniku. Vidimo dogodke, ki so nam že vsi znani, a jako mojstrsko nam jih je predočil v drugič pisatelj, tako da niti ne zapazimo, da gledamo isto stvar drugič; kajti sredotočje celega dejanja je poročnik pl. Laufen, ki hoče po krivem priseči, da bi s tem spravil sebe iz zadrege. In da ni prišla Klarica in s svojo odkritosrčnostjo spravila resnice na dan. Bogve, kaj bi se zgodilo s Helbigom. Značaji so izvzemši pl. Laufena dosledno risani, dejanje je naravno in se povzpne večkrat do dramatičnega viška; nikjer ne najdemo

Mark Twain.

hlastanja po efektu, le v zadnjem dejanju prevladuje teatralika, in kakor povsod v enakih slučajih, tako najdemo tudi tu njene hibe. Oče zapeljane Klarice sam ne ve, naj li usmrti samega sebe ali zapeljivca svoje hčere ali lastno hčerko; ko že drži pol ure revolver v rokah, tedaj se žele odloči slučajno za Klarico in jo ustrelil kot žrtev častniške „časti“.

„Mirozov“ je našel pri reprizi 14. novembra prazno gledališče. Igralo se je vobče dobro, le vojaških kretenj nismo zapazili. Gosp. Dragutinovič (Queiss) je bil naravnost imponanten.

Res da je „Mirozov“ tendenčen proti častnikom, vendar pa ima Goldmann prav, če piše v knjižici „Aus dem dramatischen Irrgarten“ (str. 72.): „Der Verstand des Autors hat offenbar eingegriffen, wo sein Gefühl ihn in die Gefahr brachte, ungerecht zu werden“. Častniki so pa bojkotirali to dramo.

Vjenceslav Novak. †

20. septembra je umrl v Zagrebu velezaslužni pisatelj Vjenceslav Novak. Rodil se je leta 1859. v Senju, kjer je dovršil ljudsko šolo in dva razreda tamošnje gimnazije, v Gospiću pa je dovršil nižjo realko. Odtod je šel v Zagreb v preparandijo, kjer je dokončal nauke l. 1884. Še tistega leta je postal učitelj v svojem rojstnem mestu. Ker je imel poseben dar za glasbo, ga je vlada poslala na praški konservatorij. Tukaj se je izobrazil v treh letih za učitelja glasbe ter bil nameščen na učiteljskišču v Zagrebu. Pokojni Novak se razen orgljanja ni bavil praktično z glasbo, marveč s teorijo in zgodovino njeno, a posebej še z estetiko glasbe, o kateri je poslušal predavanja na vseučilišču. L. 1892. je dobil naslov glavnega učitelja in profesorja učiteljske šole ter služil s pisateljem teh vrstic zajedno pet let. Bil je blag in ugoden drug ter pošten značaj. V marljivosti in izvrševanju učiteljskih dolžnosti ga je redko kdo nadkrilil. Ker njegovi učenci niso imeli potrebnih knjig o glasbi, se je lotil pisanja ter izdal razne šolske knjige: „Priprava u nauci o glazbenoj harmoniji“, „Glazbena harmonija“, „Pjevačka obuka u pučkoj školi“, „Starocrkvene hrvatske popievke“ in „Uputa u orguljanje“. S profesorjem Klaićem je urejeval skoz eno leto glasbeni list „Gusle“, sam pa tudi eno leto „Glazbu“.

Posebne zasluge pa si je stekel pokojni Novak v lepi književnosti. Prva Novakova pripoved je bila tiskana, ko je bil še učiteljskišnik, v listu „Hrvatska Vila“ l. 1881. V „Vienac“ je začel pisati l. 1882. Odtlej je izšlo vsako leto v „Viencu“ po več njegovih pripovedi. „Matica Hrvatska“ mu je prevzela prvo pripoved „Pavao Šegota“ leta 1888. V „Matici Hrvatski“ so izšla sledeča njegova dela: „Podgorske pripovedi“, „Pod Nehajem“, „Podgorka“, „Nikola Baretić“, „Dvije pripovedi“, „Poslednji Stipančić“, „Dva svieta“ in letos izide kot posmrtno njegovo delo „Zapreke“, v katerem je opisal boj malih ljudi v življenju; saj se je med nje prišteval tudi sam, kajti boril se je celo svoje življenje, posebno še zadnja leta, ko ga je mučila huda sušica. Ali pri vsem tem je vztrajno delal. Razen že omenjenih del nam je omeniti še spisov v „Viencu“. Med pesmimi so poznate: „Lavoslavu Vukeliću“, „Majci“, „Tako mora biti“, „Razstanak Jugborge s Frijthjofom“, prevod iz Tegnera. Od pripovedi so tiskane v „Viencu“: „Baba Marka“, „Poštenjak“, „Putem“, „Berba“, „Majka“, „Posestrima“, „Seoska ljepotica“, „Fiškalo izpovjed“, „Sirote“, „Za sto godina ni kosti ni mesa“, „Babino zlato“, „Starac Luka“, „Pobratim Mirko“, „Simulant Tanasija“, „U prosjačkoj kući“, „Na uskrš“, „Jagica“, „Ružica“, „Salamun“, „Naš Ivica“, „Podgorska latrijašica“, „Po smrti“, „Pripoviest bez nadpisa“, „Spomen“, „Vilara“, „Svetac svoga naroda“, „Prva plaća“, „Socijal demokrata“, „Nenasit-

nost in beda“, „Pod priekim sudom“, „Laži“, „Na smrtnoj uri“ i. dr.

Pokojni Novak je pisal tudi članki in feljtone v neodvisnih političnih časopisih. S svojim izvrstnim humorjem in z jedko ironijo je večkrat pobudil veliko zanimanje za razna politična vprašanja, toda tudi državni pravdnik je posegel večkrat vmes ter izbrisal marsikaj. Razume se, da se ni smelo znati, kdo piše v tem duhu proti Khuenovemu zistemu.

Ker je pokojnik zapustil mnogobrojno rodbino, je odločilo pisateljsko društvo, da se izdadó vsi Novakovi manjši spisi raztreseni po raznih časopisih, a od tega dohodka naj se postavi pokojniku dostojen spomenik in dá podpora rodbini. Pisateljsko društvo je pri tej priliki priredilo spominsko svečanost za pokojnega Martiča in Novaka v umetniškem paviljonu za širje občinstvo. *I. St.*

Slovenščina se bo odslej poučevala tudi v semenišču „Collegium Borromaeum“ v Münstru na Westfalskem. V münstrski škofiji živi več tisoč Slovencev in 250.000 Poljakov. Doslej so hodili slovenski duhovniki s Kranjskega nekaj let obiskavat svoje rojake na Westfalskem. Odslej pa hoče tamošnji škof vzgojiti lastnih slovenščine zmožnih duhovnikov. Zato je poslal na Slovensko gg. dr. Petersa in Veena, da se praktično izvežbata v slovenščini. Prepotovala sta tudi slovanski jug do Carigrada.

Adam Mickiewicz. Dne 26. prošlega meseca je preteklo 50 let, kar je umrl največji poljski pesnik Adam Mickiewicz. Našim čitateljem je znano njegovo življenje. Bil je gimnazijski učitelj, a l. 1828. je bežal

pred rusko vlado v Pariz, kjer je stalno živel. Cesar Napoleon III. ga je rabil za politične svrhe. Po njegovem naročilu je potoval Mickiewicz l. 1855. ob doljeni Donavi, kjer je oboel in umrl dne 26. nov. v Carigradu. Njegovi najslavnejši deli sta „Konrad Wallenrod“ in „Pan Tadeusz“. *L.*

Adam Mickiewicz.

Maksim Gorkij — junak v drami. Kakor ruski listi poročajo, je spisal neki Frančišek Scholz dramo na podlagi življenja M. Gorkega. Drama predstavlja življenje Gorkega do njegovega aretiranja 22. januarja t. l. Drama se bode prvokrat predstavljala v Berlinu. *Fr. Št.*

KRALJEVI GRAD V BUDIMPEŠTI

